

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. An lex irritans obstringat etiam ignorantes?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

hibentur) *pro infectis habenda esse*; quamvis etiam cum Streinio *ad cit. reg. 64.* rectè dicatur *ibi ly, contra jus, idem esse, ac contra formam juris.*

1160. Not. 3. quando dicitur, quòd adversus voluntatem Superioris voluntas inferioris nihil efficere possit, respondendum, id procedere *in eo, in quo voluntas Superioris resistit actui*; at quando lex est merè prohibens actum, voluntas Superioris non resistit actui *quoad valorem, sed tantum quoad honestatem*; ergo solum sequitur, quòd voluntas inferioris tali casu nihil *honestè* possit efficere; non autem, quòd nihil *validè*, ut constat ex dictis.

§. III.

An lex irritans obstringat etiam ignorantes?

1161. **Q**uæstio est, an lex irritans vim suam exercere possit (nimirum inducendò nullitatem in actum, contra quem procedit) etiam in casu, quo lex (*in quantum irritans*) invincibiliter ignoratur? Dixi, *si in quantum irritans ignoretur.* Hic enim non quærimus de irritatione, quæ vim suam exercet, ubi solum intervenit ignorantia facti, qualiter in c. *Ex insinuatione*, & c. *Nobis, de simonia*, simoniaca collatio beneficij declaratur, non obstante ignorantia Collatarij de commissa per suos amicos simonia; sed de ignorantia *juris*, quæ contingit, ubi quis ignorat jus ad valorem actus exigere aliquid, quo omisso velit actum esse irritum, ac nullum.

1162. Pro resolut. not. ex n. 1152. irritationem quandoque posse esse pœnalem, quandoque favorabilem; deinde, à lege, actum irritante, *quà tali præcisè*, non semper prohiberi *formaliter* executionem actus, sic, ut eò ipso, quòd detur executioni, inducat culpam. Nam qui gravi metu, injustè ac directè incusso ad extorquendum consensum contrahit matrimonium, aut profitetur Religionem, excusatur à culpa imputabili, non à nullitate. Similiter faciens actum, in sui favorem irritatum à lege, non propterea peccat formaliter, in quantum actus opponitur legi quæ præcisè irritanti.

1163. Ut igitur noscatur, quando legi actum irritanti etiam adjuncta sit ejusdem pro-

hibitio, not. 2. attendenda esse tum verba, tum materiam legis. Quandoque enim materia legis ad eò est adversa legi, ut in ipsius odium fiat irritatio actus circa talem materiam, & tali casu censendum est omnino simul adesse præceptum de illa vitanda. Sic turpia legata simul prohibentur in odium legantis, vel saltem prohibita censentur per L. *Turpia, ff. de legat. 1.* si adsint verba præceptiva, directè ad personam, similiter præceptum adest; si autem neutrum contingat, purè irritans erit; quibus positis:

§. 1. probabilius esse, *leges præcisè in pœnam* irritantes aliquem actum non habere vim inducendi nullitatem stante ignorantia invincibili legis, in quantum inhihentis actum sub pœna nullitatis. Nam sic abest culpa contra legem, in quantum prohibivam actus sub pœna nullitatis; at ubi abest culpa, non est locus pœnæ tali culpæ per legem decretæ; ergo. Quid autem dicendum, quando ignorantia non versatur circa culpam, seu prohibitionem; sed solum circa pœnam, seu annullationem actus, constabit infra.

Ex hoc colliges, si irritatio sit ipso jure imposita in pœnam delicti commissi, quacunque via excusetur delictum, eadem excusandam irritationem; ita Suarez l. 5. *de legibus c. 22. n. 3.* quem citat, & sequitur Castropalaus P. 1. tr. 3. D. 2. p. 12. n. 7. rationem dans, quia cessante causa adæquata legis, debet cessare lex; ergo cum causa adæquata sit culpa, & hæc cesset, cessabit irritatio. Quæ ratio rectè procedit, ubi irritatio unice pendet à culpa formaliter commissâ, & casus ponit operantem excusari à culpa propter legis ignorantiam.

§. 2. probabilius esse, *leges irritantes* actum ob commune bonum, non in pœnam, sed in speciale commodum Reipublicæ (quales sunt, quæ *testamentis, electionibus, certisque contractibus*, ut matrimonio, præscribunt formam, intellige substantialem juxta n. 1147.) nullatenus impediri ab effectu irritationis ob ignorantiam etiam invincibilem in operante actum sine tali forma, saltem seclusa necessitate taliter faciendi actum; sic Castropalaus cit. n. 8. Ratio est, quia, cum actus valorem suum habeat dependenter à lege constituente potestatem juridicam faciendi

faciendi actum (v.g. contractum *validum*) ubi aberit talis lex, aberit etiam valor actus; sed quando leges irritant actum ob commune bonum Reipublicæ independenter à delicto, etiam stante in operante invincibili talis legis ignorantia, abest lex constituens dictam potestatem juridicam; hæc enim pendet à voluntate Legislatoris tribuente valorem actui non obstante oppositione cum lege præcisè prohibente actum; ergo stante in operante etiam invincibili talis legis ignorantia, aberit valor actus, consequenter aderit ejus nullitas; ergo leges irritantes in ejusmodi casu nullatenus impediri possunt ab effectu irritationis ob ignorantiam etiam invincibilem in operante actum sine tali forma, saltem seclusa necessitate taliter faciendi actum. Min. probatur: quia si stante lege irritante cum dicta ignorantia nihilominus valeret actus, lex vellet valere actum, ut ponit casus, & non vellet eum valere, quia stat lex irritans, quæ est voluntas efficax, ne valeat actus non servatâ formâ præscriptâ.

1167. Dixi: *seclusa necessitate taliter faciendi actum*, nimirum prætermisâ formâ per legem præscriptâ, ut si quis gravi necessitate constrictus cogitur matrimonium contrahere, vel testari, quin habeat, vel habere possit ullam notitiam, requiri præsentiam eorum, qui de jure ceteroquin ad valorem actus intervenire debent. Nam etsi Castropalaus *cit. n. 8.* doceat, etiam in hoc casu propter dictam ignorantiam non impediri ab irritationis effectu leges irritantes, quæ ob speciale bonum Reipublicæ actum irritant omisâ tali forma; contrarium tamen apud eundem tenent Tiraquel. Alderan. Mascard. & Farinacius, volentes, *necessitate compulsos, non implere formam præscriptam, non vitare obinde actum; sed firmum esse ex præsumpta voluntate Legislatoris, nolentis eo casu obligare.*

1168. Et quamvis Castropalaus *loc. cit.* velit esse discrimen ex eo, quod lex non obliget ad irritationem, sed illam solum imponat; mihi tamen semper visum est, rectè argui, quod, sicut justè præsumimus, Legislatorem humanum non velle subditis imponere obligationem cum gravi detrimento, quando id secum trahit observantia legis, in quantum talis nullitas pendet ab ipsius

voluntate; sic etiam justè idem præsumi de præscripta forma, in casu urgentis necessitatis; utrumque enim pendet ab ejus voluntate, ut ponit casus.

Ad extremum nota, irritationem etiam 1169, impediri posse renuntiatione favoris, quando ea non absolute per legem imponitur actui, sed specialiter in favorem certæ personæ v.g. pupilli, Religionis. Sic enim alienatio, quam facit pupillus etiam sine Tutoris autoritate, valida est, quando ea cedit in speciale illius commodum; quia lex non intendit causare irritationem, nisi in quantum alteri commodum fuerit, ne, quod in favorem constitutum est, in ejus dispendium retorqueatur, ut dicitur *reg. 61. in 6.* & colligitur ex c. *ad Apostolicam, de Regularibus, & c. Tuis, de Testibus.*

§. IV.

A quo tempore lex irritans incipiat habere effectum?

1170. **Q**uestio procedit, non de effectu obligationis (hic enim non semper est à lege irritante, quæ tali formaliter ex n. 1162.) sed irritationis. Multi censent, quod statim à puncto suæ constitutionis producat nullitatem in actu, si fiat omisâ formâ per legem præscriptâ. Tum quia in producendo effectu non pendet à sui intimatione subditis facta; cum non inducat obligationem; sed teneat etiam ignorantes; tum quia talis effectus emanat à sola lege, seu Principis voluntate; ita Menochius *de arbitr. l. 2. cent. 2. casu 185. n. 2.* Sylvester *V. lex, q. 6. dict. 3.* & plures alij. Sed rectius universaliter tenetur, nullam legem sive canonicam, sive civilem (nisi expressis verbis caveatur, boni communis necessitate sic exigente) exercere posse vim irritationis, ante lapsum temporis, quo possit obligationem inducere; quia secus non esset sufficienter intimata subditis; imò nec justa, propter gravissima mala, quæ redundarent in Rempublicam, si prius, quàm innotesceret subditis præscripta forma, & in hujus neglectu actuum nullitas, haberet vim annullandi actum.

Hinc negandum est intimationem legis requiri tantum, ut obtineat vim obligandi, prout existimat sententia contraria; sed 1171, sed